

ГОДИШНИК НА СТУДЕНТИТЕ ПО СОЦИОЛОГИЯ
АСОЦИАЦИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ПО СОЦИОЛОГИЯ В СУ
КАТЕДРА СОЦИОЛОГИЯ, ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
Том 3, 2006-2007

ИНТЕЛЕКТУАЛЕЦЪТ, ПОЛИТИКЪТ И
ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОБЛЕМИ

ЦВЕТЕЛИНА РАДОСЛАВОВА

Курсова работа по дисциплината "Социология на познанието"

Ръководител: доц. д-р Иван Чалъков

През XIX в. във Франция се гледа съдебното дело „Драйфус”. То предизвиква реакции от мнозина известни на публиката личности. Емил Зола изпраща писмо до президента на Франция Феликс Фо, в което се протестира срещу съдебния процес в името на по-висши ценности като справедливостта и истината. Стотици известни на обществото имена подписват протести, които са публикувани в пресата. Това дава повод на издателя Жорж Клемансо да твърди, че се е появила нова мощна политическа сила, актът на чието раждане е обединяването около една политическа идея. Тази нова сила той нарича „интелектуалци”. (Бауман: 293)

Според Бауман, Клемансо включва в това понятие „специалисти от голяма класа, всеки от които е светило в своята професия и всеки от които мисли за свое право и задължение да се присъединява към защитата на важните ценности, щом открие, че те не достатъчно гарантирани или направо са заплашени от действията на авторитетите на държавата.” (Бауман: 293)

Тук е мястото да бъде направено едно разграничение: в „Енциклопедичен речник по социология” се отбелязва, че в съвременната социологическа литература се прави разграничение между „интелектуалец” и „интелигент”. Докато интелигентите са представители на масовите интелектуални професии, интелектуалците принадлежат на елита на интелигенцията.

Карл Манхайм изследва в „Студии по социология на културата” зараждането на интелигенцията като обособена социална група. В текста не се открива разграничение между интелектуалци и интелигенция, той говори за интелектуалците като за представители на интелигенцията. Манхайм поставя проблема за „самооткриването на социалните групи”, за тяхното самоосъзнаване. Според него „живеем във време на съзнателно социално съществуване” (Манхайм: 157). Този процес започва отдолу. Така групата на интелигенцията последна се самоосъзнава като обособена група. Първата социална група, придобила систематизирано класово съзнание, е пролетариатът. Той поставя себе си в центъра на създадения от него светоглед. В тази ситуация се самоосъзнава интелигенцията – тя започва да се самоинтерпретира в границите на схемата, изградена от пролетариата, и според

Манхайм това е причина за ниската ѝ самооценка, която от своя страна води до раболепието ѝ. Интелигенцията винаги е мислела за себе си като единствения „признат интерпретатор на света”, но е поставена в ситуация, в която трябва да установи социалната си идентичност, а открива, че няма такава. Това я прави болезнено чувствителна. Според Манхайм чувството за безпомощност е причината за сервилността на „някои съвременни интелектуалци”.

Манхайм разглежда и характеристиките, които позволяват да се говори за интелигенцията като обособен социален тип. „Общ за интелигенцията атрибут е нейната диференцирана позиция по отношение на културата.”. „Културността” обаче се интерпретира по различен начин: първо се прави разграничение между физически и умствен труд, после се отделят свободните професии от търговията, третото разграничение е между образовани и необразовани, като тук има три взаимозаменяеми принципа: образование, обществено положение и доход. След утвърждаването на абсолютната държава и нейната квалифицирана бюрокрация се въвежда система на удостоверяване на образоваността и се прави разграничение между притежаващите академично образование, и тези, които не притежават. По-късно се прибавя и нов критерий: приложно знание.

Манхайм подчертава, че интелигенцията не е класа. Класовата позиция предполага известно сходство в интересите. Интелектуалците обаче не са сплотени, няма единомислие между тях, нямат общи интереси. Това обяснява и защо те не биха могли да формират партия. Тяхното политическо поведение не е унифицирано, те реагират по различен начин на проблемите.

Бурдийо, в „Интелектуалното поле: един особен свят”, определя интелектуалците като „низшестоящата фракция на господстващата класа. Господстващи (доколкото са концентрирали власт и привилегии, осигуряващи притежаване на културен капитал и дори, поне за някои от тях, притежаване на такъв обем културен капитал, достатъчен за да се упражнява власт върху културния капитал), писателите и дейците на изкуството са и низшестоящи в отношенията си с тези, които са съсредоточили в свои ръце политическата и икономическа власт.” (Бурдийо: 150)

Интелектуалците също имат власт, със силата на която могат да въздействат върху политическото поле. „Производителите на култура са съсредоточили специфична власт, една чисто символна власт, да показват и да убеждават, да проявяват, в експлицитно обективизирано състояние преживявания на природния и социалния свят, които са били повече или по-малко неясни, мъгляви, неформулирани, т.е. неформулируеми, и чрез самото това ги правят съществуващи.” (Бурдийо: 151)

Бурдийо разглежда и функцията на интелектуалеца – от една страна той изпълнява ролята на експерт, на технолог, предлагащ символни услуги на господстващите, а от друга на свободния критичен мислител.(Бурдийо: 151)

Манхайм изгражда образа на съвременния интелектуалец – той трябва да е ангажиран със ситуации, засягащи цялото общество, а не само със собствените си проблеми. Съвременният интелектуалец не дава авторитарни отговори, а „внимателно търси противоречията”, „защото ние овладяваме дадена ситуация само когато съумеем да погледнем отвъд нея, осмисляме един феномен единствено ако уточним диапазона, в чиито граници той варира” (Манхайм:187-8). Тази способност на интелектуалеца да внася в публичната интерпретация много гледни точки е продукт на нехомогенната социална среда на интелигенцията. Интелектуалецът е „склонен към динамика, винаги е готов да ревизира своята позиция”. Има и опасности, пред които е изправен и които произтичат от тази негова чувствителност към алтернативни възгледи – например, възприемайки чуждия изказ, да се заблуди, че е разбрал чуждата гледна точка. Като нова черта на съвременните интелектуалци Манхайм изтъква способността да изпитват емпатия. Това обаче отново крие някои опасности: „Една всепроникваща емпатия може лесно да се превърне в неангажиран, повърхностен и безсъдържателен интелектуализъм” (Манхайм: 187).

Зигмунд Бауман отбелязва, че хората, подписали писмата до президента на Франция във връзка с аферата „Драйфус”, за която стана дума в началото и заемайки позиция по този проблем, са дали израз на две „мълчаливи допускания”: първото - независимо, че тези хора имат различна професионална специализация, те имат едно

общо свойство – благодарение на познанието, което те имат в своите професионални области, недостъпно за обикновените хора, те са по-близо до основните ценности, които поддържат качеството на обществото и които надхвърлят всяка отделна специализация. Бидейки практикуващи специалисти в своите области, те имат признанието и доверието на хората и от това следва правото им да „пренесат огромната обществена почит, с която са удостоени заради професионалните си постижения, върху своята позиция по проблемите от общ публичен интерес и загриженост: те имат правото да говорят авторитетно по въпроси, които пряко не се включват в тяхната компетентност.” (Бауман: 294) Бауман цитира Режис Дебре, който разглежда интелектуалците като високата интелигенция, която превръща своите мнения относно обществените дела от индивидуални в публични. Второто допускане е, че „вземането на становище по въпросите за обществената уредба, в частност по въпросите с етическа значимост, става *дълг* на тези хора, винаги, когато политиците, т.е. професионалните ръководители на обществената сцена, се провалят в своите задачи. Като група интелектуалците поемат *отговорността* за контрола и внимателното анализиране на действията на назначените управители на обществените ценности и *задължението* да се намесват, ако сметнат, че тези действия са под стандарта”. (Бауман: 294)

Бауман обаче разглежда интелектуалците през XX в. по-скоро като проект, мобилизиращ призив, отколкото като емпирична дефиниция за особена категория от населението. Функциите на интелектуалците са се променяли във времето. В процеса на изграждане на модерната, национална държава, интелектуалците са средство за въвеждане на новия ред. Но „културното унифициране постепенно загубва своето политическо значение и държавата загубва своя първоначален интерес към културните дела и към прокарването на определена линия в културата. Политическото господство вече е осигурено дори без подкрепата на културната хегемония.” (Бауман: 309)

Отделянето на културата от държавата лишава културната дейност от предишната ѝ политическа значимост, а следователно и от обществената ѝ значимост. Контролът над културата се упражнява от силите на пазара. В новата ситуация няма привилегирани стандарти, интелектуалците губят приротета си по

въпросите на вкуса. Изборът е станал „част от индивидуалната свобода и изграждането на идентичността” (Бауман: 312) Интелектуалците са загубили своята роля на „законодатели” на културата.

По отношение на новите функции на интелектуалците, Бауман цитира едно изследване на Андрю Джеймсън и Рон Айерман. Резултатите посочват, че 50-те мислители, които те изследват, имат еднаква визия за своята социална роля: „...главната задача на интелектуалците, не да формулират истините, а да помагат на другите да участват в колективното създаване на истината. Тяхната амбиция е била да катализират диалогичното разбиране сред широката публика... Те са обвързани да оспорват публично, да откриват и да пазят открити пространства за това, което е наречено „критичен дискурс””. (Бауман: 318)

Образът на интелектуалеца се разглежда и от Вебер в „Науката като призвание”. Той разглежда образа на учения предимно през ролята на университетския преподавател и често прави препратки, за да посочи разликите, към образа на политика. Вебер развива една етика на учения, разкрива принципите, според които той трябва да се ръководи. На първо място той разграничава ролята на учения от тази на политика: „Твърди се и аз подчертавам, че мястото на политиката не е в аудиторията”. (Вебер:122) Научният анализ е нещо различно от политическата дейност и те не могат да бъдат смесвани, не бива да бъдат бъркани научният анализ на политически формираня и на партийни позиции и заемането на практически позиции. (Вебер: 123) Когато някой говори в Народното събрание, например, той не просто не прикрива своята лична позиция – изявата ѝ е негов дълг. Думите му не са средство за научен анализ, а за „политическо спечелване на мненията на другите хора”. (Вебер: 123) От позицията на учен обаче би било злоупотреба думите да се използват по този начин. Истинският учен следва да се въздържа от заемането на лична позиция – било изрично, било чрез внушения. Той трябва да представи разглежданият от него проблем така, че слушателят, изхождайки от своите идеали, да заеме позиция по отношение на тях. Спазването на това поведение според Вебер е въпрос на интелектуална чест. Ученият трябва да е полезен със своите знания, а не за да „моделира” слушателите чрез тях. Той не трябва да играе ролята на „водач”.

Науката има други призвания, различни от тези на политиката. Докато политиката осъществява управлението на човешкия живот, науката дава техниката за осъществяване на това управление. Науката дава методи на мисленето, набор от инструменти и умения да се служи с тях. Ученият не трябва да заема позиция по разглеждания от него проблем, но пък науката може да даде яснота: „ако човек заеме тази или тази позиция, то според опита на науката той трябва да да приложи тези и тези средства, за да я осъществи на практика.” (Вебер: 128-9) Науката може също да подтикне индивида „да си даде сметка за най-дълбокия смисъл на неговите собствени действия”. (Вебер: 129)

В другата статия на Вебер, включена в сборника „Ученият и политикът” – „Политиката като призвание”, той разглежда и образа на политика. За да бъде направено сравнение между ролите на политика и интелектуалеца, ще бъде представен и образът на политика, както Вебер го описва.

Първо той прави разграничение между хората, които се занимават с политика само в отделни случаи, и тези, които се занимават с политика професионално. „Политици в отделни случаи сме всички ние, когато пускаме изборната бюлетина или при някоя подобна волеизява – например когато ръкопляскаме или протестираме на някое „политическо” събрание, произнасяме политическа реч и т.н.” (Вебер: 52)

За тези, които се занимават с политика в качеството си на политици, това може да е основна или странична професия. Обяснение изисква по-скоро заниманието с политика като странична дейност. „С политика като странична дейност се занимават днес всички онези доверени лица, които упражняват тази дейност само в случай на нужда и нито в материално, нито в идеално отношение гледат на нея като на *главно* съдържание на своя живот. По същия начин се занимават с политика и членовете на държавните съвети и подобните на тях съвещателни органи, които се задействат само по поръчка.” (Вебер: 52)

Какви качества трябва да притежава политика? За Вебер той трябва на първо място да е отдаден на делото, трябва има страст. Подобен елемент присъстваше и при характеристиките на учения. Политикът трябва също да има „верен поглед” – да умее да се дистанцира от проблема – това му дава по-добър поглед върху него. Той

също така трябва да е отговорен – да поема отговорност за делата си. Съответните „грехове”, на които може да се поддаде политикът са: отчуждаване от делото (т.е. липсата на страст), липса на отговорност и възгордяване.

Както и при изграждането на образа на учения, и тук Вебер разкрива своето виждане за етиката на тази професия. Етическите проблеми на политиката, според Вебер се пораждат от това, че тя по дефиниция си служи с едно специфично средство – власт, зад която стои насилие. Оттук възниква и напрежението между цели и средства, което е толкова по-голямо, колкото по-силен е контрастът между декларирано добри цели и насилствени средства. (Това обобщение прави Румен Даскалов във Въведението към „Ученият и политикът”). Политикът според Вебер може да се ръководи от „етиката на убеждението” или от „етиката на отговорността”. Когато се ръководи от етиката на убежденията, той действа съобразно своите убеждения, независимо какъв резултат ще има от това. при етиката на отговорността, напротив, той се ръководи от мисълта за резултата и се опитва да предотврати евентуални странични ефекти от действията си.

Две събития, които са широко коментирани в публичното пространство в последните няколко дни, са действията на прижържениците на „Атака” по време на честването на паметта на Васил Левски и искането за признаване на турско малцинство в България.

По повод годишнината от смъртта на Васил Левски министър-председателят Сергей Станишев присъства на честването във Варна. Привърженици на „Атака” и други организации го посрещат с викове „Оставка” и го наричат „български турчин”. Те запалват пред премиера каротонени фесове. Тези действия са провокирани от слуха, че за пети заместник-областен управител на Варна ще бъде назначен представител на ДПС.

Второто събитие е искането от страна на организациите „Миллет Тракия” и „Национална асоциация на малцинствата” да бъде признато съществуването на турско малцинство в България, турският да бъде обявен за втори национален език и да бъде извършена конституционна промяна, разрешаваща създаването на етнически

партии.

Днес (22.02.2006 г.) почти всички вестници публикуват откъси от изказване на премиера по повод тези събития, между които той открива връзка. Това изказване се прави след заседание на Изпълнителното бюро на БСП. Вестник „Труд“ публикува и мнението на доц. Георги Бакалов (от историческия факултет на СУ). Ще бъде направен опит за сравнение на начина, по който те говорят за тези събития, дали у тях откриваме вече очертаните характеристики на политика и интелектуалеца, какви са разликите в една действителна ситуация.

За съжаление никой вестник не публикува изцяло изказването на Сергей Станишев – цитират се отделни изречения, другата част се преразказва. Все пак смятам, че от откъсите, които се предоставят, и предадените мисли може да се получи представа за него. От предоставените цитати може да се „сглоби“ голяма част от изказването, или поне основните му пунктове.

Още в деня на честването на смъртта на Левски, Станишев коментира пред вестник „Новинар“ проявите на „Атака“ по следния начин: *Всеки е в правото си да протестира, но има дни, когато не е време за политика и политиканстване* (в. „Новинар“, празказва дуните на премиера). Същият мотив се открива и в изказването му след два дни: „Като че ли това са два скачени съда, които създават изкуствено напрежение в българското общество. Видяхме при честването на Левски как един свят ден беше използван за политиканстване“ (цитатът е публикуван в express.bg). „Всеки, който си позволява насаждане на омраза, на етническо противопоставяне, си играе с огъня и със съдбата на всички български граждани. Всякакви действия на екстремистите от двете крайни крила, които се нуждаят едно от друго, ще срещнат решително противопоставяне от страна на държавата. Никой не бива да си играе с етническия мир” (цитат във в. „Монитор“) този коментар се отнася не само до проявите на „Атака“, но и до искането за турско малцинство. В. „Монитор“ уточнява, че „Лидерът на БСП допълни, че засега няма обща позиция на коалицията относно искането за създаване на турско малцинство“. Вестникът отбелязва също, че премиерът очаква „провокации“ и на 3 март и по време на честванията на априлското въстание: „Не се съмнявам, че ще се опитат да опорочат и този празник“.

Станишев е призовал „симпатизантите на левицата да се включат активно в тези чествания”, отбелязва „Монитор”. Express.bg съобщава: „Станишев подчерта, че едно от достойнствата на България в този момент в Югоизточна Европа е толерантността, която съществува между представителите на различните етнически групи” и го цитира: „Без тази атмосфера на съжителство, на чувство на съпричастност към обща съдба в Република България ние не можем да бъдем успешни”. Друг цитат: „Сергей Станишев каза, че "МВР ще вземе необходимите мерки" и подчерта, че българският етнически модел, освен всичко друго, е и политически успешен. "Не очаквайте да въвеждаме изключителни мерки! Но никой не бива да си играе с етническия мир в България," отсеке премиерът.” С това се изчерпват коментарите по повод изказването във всички вестници. Те се припокриват в голяма степен и може да се смята, че това действително са основните очертания на изказването.

Сергей Станишев се занимава с политика професионално, като това е основната му дейност (за да определим заниманието му според класификацията на Вебер). Това занимание с политика дори има двоен характер – от една страна в момента той заема поста министър-председател на България, от друга страна е председател на БСП.

В това изказване може да се твърди, че той говори по-скоро в ролята си на председател на БСП – за това говори самият факт, че изказването се състои след заседание на изпълнителното бюро на партията. Друга причина да се твърди това е неговият призив към симпатизантите на партията да вземат участие в честванията на 3 март и годишнината от Априлското въстание. Този призив означава заемане на позиция и даване на насоки за някакви действия, т.е. той изпълнява в случая ролята на водач. Обръщайки се обаче към симпатизантите на БСП той изпълнява функцията по-скоро на партиен водач. Ролята на водач според Вебер е характерна за политика. Сергей Станишев, призовавайки последователите на БСП към тези конкретни действия, изхожда от някаква ценностна позиция. Това според Вебер също е не просто характерно за, а дълг на политика.

В същото време обаче ценностите, които Станишев защитава, се възприемат като общобългарски. Действията на „Атака” и вносителите на искането за признаване на

турско малцинство се разглеждат като заплаха за тези ценности, заплаха за самата държава. Неговото изказване е реакция срещу тази заплаха. И тук се вижда и проява на съзнанието за властта, която притежава – заемайки поста на министър-председател, в ръцете му е съсредоточена голяма политическа власт. Той коментира начина, по който ще се реши проблема – „Всякакви действия на екстремистите от двете крайни крила, които се нуждаят едно от друго, ще срещнат решително противопоставяне от страна на държавата. Никой не бива да си играе с етническият мир”.

В днешния брой на в. „Труд” е публикувана и статия на проф. д-р Георги Бакалов озаглавена „Отпушва се опасна конфронтация”, която разглежда вече коментиранията събития:

„В последните дни ставаме свидетели на ново етническо напрежение у нас. От една страна, активизира се „Атака”, от друга – появява се маргинална турска формация, която скандализира с исканията си за конституционно признаване на турското малцинство в България. Двата процеса са взаимно свързани. В същото време те се съотнасят към засилената радикализация на ислямски групи в световен мащаб.

В днешния ред на обществото заедно със социалните проблеми отново избухват етническите и религиозните вражди. Националистическите крайности взаимно се поощряват, за да се стигне до срамната конфронтация пред Паметника на Левски на 19 февруари! Това не прави чест на българския народ като цяло. Защото спекулацията с името на Апостола е кощунство!

Други нации в такива случаи – САЩ на 4 юли или Франция на 14 юли, загърбват своите противоречия и правят националното възпоменание заедно. Не че политиците нямат право да изразяват своите възгледи, но те трябва да са в контекста на националните интереси.

„Атака” прекрачва нормите на парламентарна партия

Никой не оставя под съмнение, че ние сме еднонационална държава. Но не бива един етнически елемент да се преекспонира за сметка на друг. Това, което направи „Атака” и в София, и във Варна, не е изява на национализъм, а на нещо по-различно.

И доста по-опасно.

Проблемът е, че в момента във властта участват три взаимноизключващи се политически партии. В нормални условия те биха имали доста различни визии за управлението. И

трябва да правят компромиси, които може да са удобни за коалицията, но едва ли са удобни за националните идеали.

Това подхранва – макар и нездравословно – и „Атака”.

Доган губи контрола върху турския етнос

Създаването на турската групировка с подкрепата на 6500 души е отстъпление от постигнатия консенсус по етническия мир в България. Ако – недай си Боже! – влезем в такъв конфликт, не виждам как и кога ще се оправим. За съжаление новото фомирование показва, че ДПС и лидерът му Ахмед Доган са изпуснали контрола върху българските турци. Досега от ръководството на движението идваха сигнали, че те са против сепаратизма на хора като Адам Кенан например. Но днес хората на Доган като че ли са в невъзможност да овладеят новия процес. Сбирките на мюсюлманите, за които има откъслечни съобщения в пресата, говорят за радикални изяви и са демонстрация, че нещата излизат извън контрол.

Българинът предпочита да се спасява поединично.

Обществото трябва да реагира остро негативно. Но това не се случва. Какво ли не стана у нас в последните 2-3 седмици? Имаше ли реакция на скандалите в парламента, на долната разправа сред най-висшите магистрати или пък на зачестилите криминални престъпления спрямо държавни служители и правоохранителни органи? Не. Социалната активност липсва. За последните 16 г. на пръсти се броят случаите, когато е имало идея или подем в обществото за решаването на даден проблем. Завладели са ни инерция и безразличие към съдбините на държавата. На българина това му е лошото – винаги предпочита да оцелява и да се спасява там, другите не го интересуват. Надявам се ДПС да направи всичко възможно да спре тази лавина, в противен случай ще бъдат пометени от властта. Лошото е, че коалиционната формула на настоящото управление поощри навсякъде преяждането с власт. Машината така е завъртяна, че исканията за постове ще се умножават. И това отново дава коз в ръцете на „Атака”.

Популистките призови винаги са опасни

Сама по себе си „Атака” не представлява съществена сила нито по численост, нито по структури. Тя е само номинално управляваща като парламентарна партия. Опасно е обаче нейният многохиляден електорат да не се повлече по популистките призови на водачите на „Атака”. И тук отговорността е на избирателя. За съжаление изборите у нас показват,

че все още политическата ориентация и културата българите не са на достатъчно високо ниво. Знаем колко недоволство ще предизвикат тези мои съждения. Всеки, който може да предложи нещо по-радикално и различно, се смята за изход от положението. Видяхме синята лавина след 1990-та, после възложихме надеждите си на царя – спасител и обединител, който да реши всичките ни проблеми. Сега незаетата ниша остана национализмът.

Не искам да използвам думите на Юлиус Фучик, но обществото ни трябва да бди, защото около нас стават неща, които, ако не успеем да парираме, след време ще е късно. Много късно! Свидетели сме на сблъсък на цивилизации. В глобален мащаб се отпускат опасни опасни конфронтационни сили. За съжаление старата Европа ще си плати за своя демократичен наивизъм.

А на нас ни трябва разум!”

Прилагам статията на проф. Бакалов като пример за позиция на интелектуалец и демонстрацията ѝ, по повод този обществен проблем. Проф. Бакалов отговаря на характеристиките на интелектуалеца, изброени дотук. Той се занимава с умствен труд, притежава диплома, удостоверяваща неговото знание, дори преподава в университет (позицията, която Вебер разглежда). Той е "светило" в своята професия, познат е на широката публичност и самата тази статия е доказателство, че се чувства ангажиран с проблемите на обществото. Мнението му се представя като авторитетно. Остава под въпрос дали инициативата за написването на тази статия е негова или на вестника

Тук ситуацията е малко по-различна от описваната от Бауман, когато интелектуалците са светили в своята област и това им дава право да заемат позиция по обществени въпроси от различен характер, макар те нямат връзка с професионалното им занимание. При проф. Бакалов този проблем все пак (поне в известна степен) влиза в полето на неговата специалност. Това е именно областа, в която той си е изградил образа на авторитет.

Мотивът за написването на тази статия е явно възникването на ситуация, която се оценява като проблемна. Защо тя е такава, проф. Бакалов демонстрира чрез анализ на възможните по-сериозни последствия от нея, на заплахата, която тя представлява за България.

В статията към проблемите се подхожда предимно аналитично. Прави се сравнение с действията в други държави, с подобни ситуации, които България е преживяла, прави се оценка на процеси протичащи в световен мащаб. Действията на „Атака” и организациите предложили признаване на турско малцинство се оценяват и от гледна точка на техните последици. Това е част от научния подход към един проблем.

Изискванията, които Вебер формулира за постигане на обективност включват изясняване на позициите на автора, на мащаба, от който той изхожда. В случая с проф. Бакалов може да се отбележи, че той изхожда от интереси и ценности, които се смятат за национални. На база на тези ценности, които той смята за отнасящи се към цялото общество, той прави своите преценки.

Бауман казва, че интелектуалците се намесват, когато политиците се провалят в своите задачи. В случая той вижда проблем в управляващата коалиция – според него поради разнородния си характер тя е склонна да прави компромиси, които обаче не отговарят на националните идеали.

В същото време обаче се дават предписания за действия – от страна на държавата, от страна на народа. Тези предписания не винаги са ясно и изрично аргументирани. Научният анализ се смесва с даването на лични оценки, използват се някои емоционално натоварени епитети и описания, като например „срамната конфронтация”, „долната разправа”, „спекулацията с името на Апостола е кошунство”. Правят се някои предположения за бъдещето, които звучат в известна степен като пророчества – това няма място в научния анализ според Вебер.

Всъщност се оказва трудно следването едновременно на принципите предписани от Вебер, за ценностна неутралност, и изпълняването на критическата функция, преподсана от Зигмунт Бауман на съвременните интелектуалци. Постигането на такъв баланс очевидно не е лесно. А може би запазването на неутралност и не е осъзнавано като цел, не е поставено за задача.

Библиография:

1. Бауман, З., „Живот във фрагменти”
2. Бурдийо, П., „Казани неща”, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 1993
3. Вебер, М., „Политиката като призвание” и „Науката като призвание”, в „Ученият и политикът”, Microprint, София, 1993
4. Манхайм, К., „Студии по социология на културата”
5. В. „Труд” – 22.02.2006
6. В. „Монитор” – 22.02.2006
7. В. „Новинар” – 22.02.2006
8. www.express.bg